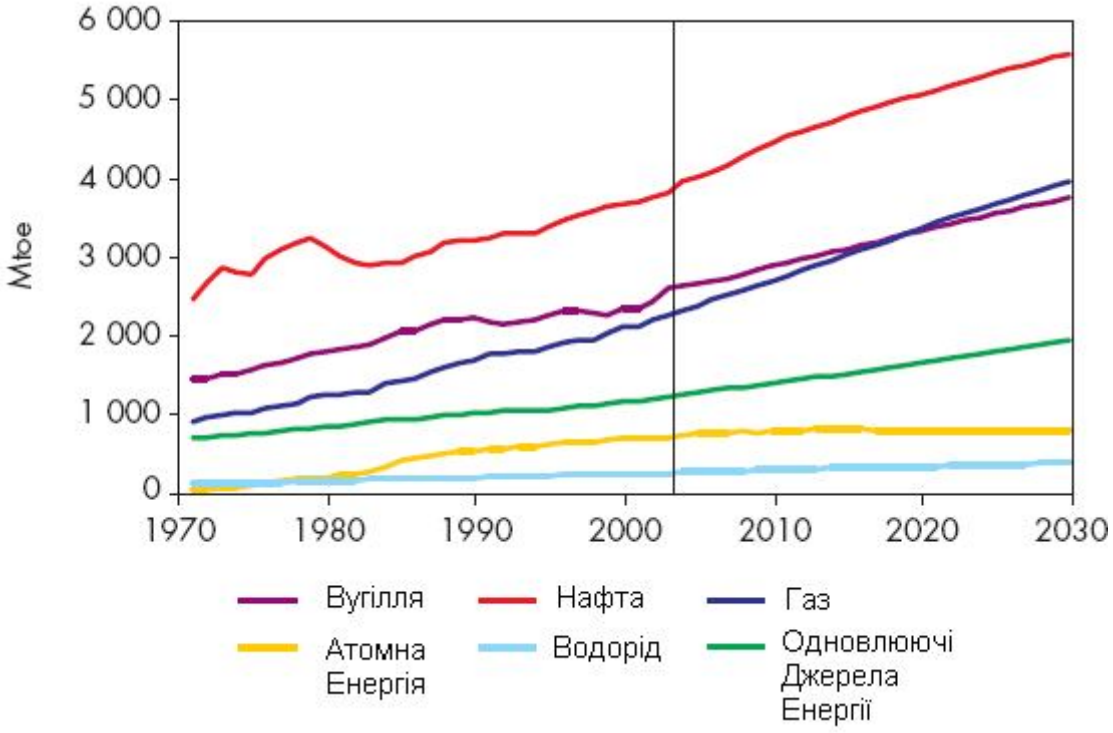
Пьотр Ф. Боровські

ПОШУКИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ В ПОЛЬЩІ – НАГАЛЬНА ПОТРЕБА МЕНЕДЖМЕНТУ

Світовий попит на первинну енергію

Водночас з господарським розвитком систематично росте глобальний попит на енергію. Незалежно від опрацьованих сценаріїв потреби світового ринку на енергію у найближчих роках будуть систематично рости, натомість може різнитись його динаміка. Правильне функціонування кожної економіки залежить від широкого розуміння енергетики, тому для держави запорукою такого властивого функціонування є запевнення енергетичної безпеки. Попит на первинну енергію у світовому масштабі невпинно збільшується, що представляє малюнок 1.

Малюнок 1. Прогноз світового попиту на первинну енергію до 2030 р. згідно з референційним сценарієм (*Reference Scenario*)

Джерело: *Word Energy Outlook 2005*, p.81, (www.iea.org)

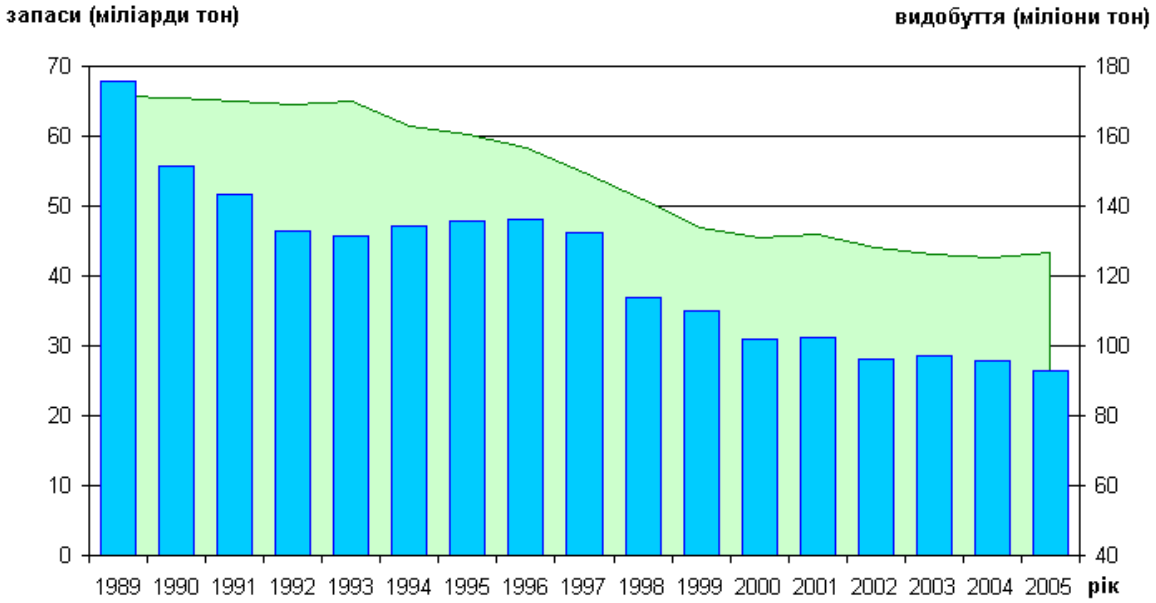
Згідно з *Reference Scenario* протягом найближших 25 років попит на енергію буде систематично рости. Порівняно з сьогоднішньою потребою на енергію наступить приріст попиту загалом на понад 50%, натомість потреба в деяких групах (напр. нафта і газ) підвищиться навіть на 60%. Перед 2030 роком світ буде використовувати

16,3 бтое (*billion tonnes of oil equivalent*), тобто на 5,5 бтое більше ніж на сьогоднішній день, а понад 1/3 попиту на енергію буде використовуватися промислово розвинутими країнами, де відмічений швидкий економічний ріст і природній приріст населення. На міжнародних ринках нафтово-газовий сектор є надзвичайно конкурентний, особливо в сфері пошукової діяльності, а також експлуатації і розвитку нових родовищ природного газу і нафти.

Вугілля, нафта і природний газ в Польщі – добування і імпорт - підстава енергетичної незалежності.

Польща має власні запаси первинної енергії, що частково забеспечує потреби на енергетичну сировину. Існуючі запаси покладів кам'янного вугілля становлять 43 321 млн тонн [3]. Близько 2/3 цих запасів - це енергетичне вугілля, а решта – це коксове вугілля. Запаси покладів, які експлуатуються, становлять на даний момент близько 37 %, що відповідає 15 291 млн тон сировини [2].

Малюнок 2. Запаси і добування кам'яного вугілля в Польщі в 1989-2005 роках

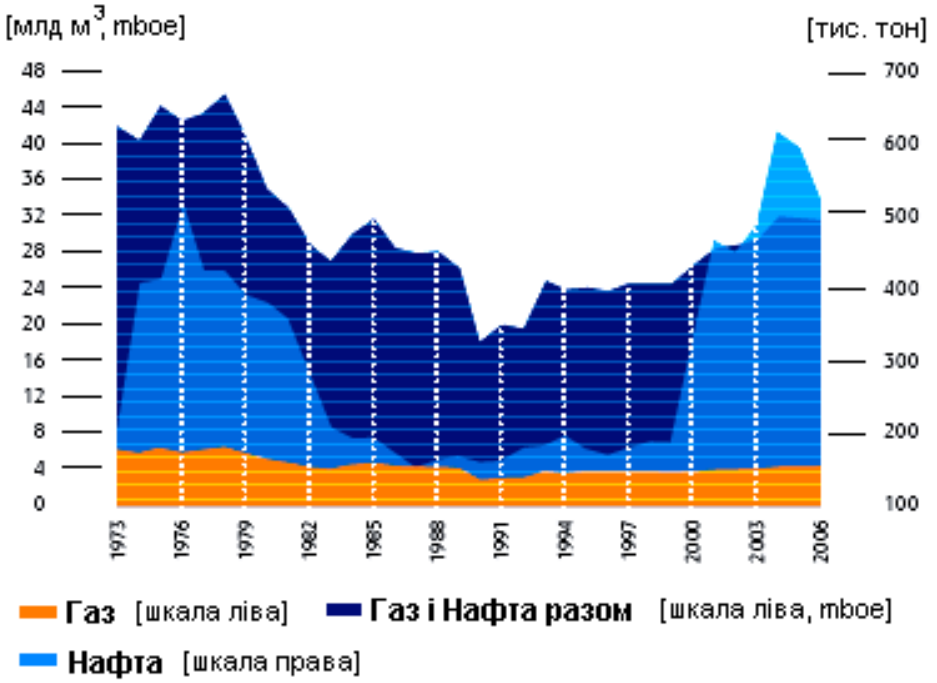

Джерело:
http://www.pgi.gov.pl/surowce_mineralne/wegiel_kam.htm

Геологічні балансові запаси бурого вугілля в Польщі становлять 13 724 млн тон, в тому числі 0,8 млн тон бітумного вугілля, 2 515 млн тон брикетного вугілля і 1 458 млн тон бурого вугілля (węgiel wytlewny), всі запаси використовуються і вважаються енергетичною сировиною [1]. Видобуток бурого вугілля на сьогоднішній день має укріплену позицію, в основному, як джерело енергії в продукції електричної енергії.

Видобуття природного газу і нафтового палива проводиться на території цілої держави, особливо на території Карпат, передгір'ї Карпат, а також на території Польської Низини. У Польщі щороку з родовищ видобувається близько 4,3 млрд м природного газу (31% загальнодержавного споживання газу), а також 530 тис. тон нафтового палива [6]. Кількість видобутого в Польщі природного газу і нафтового палива в роках 1973-2006 представляє малюнок 3.

Малюнок 3.

Джерело: www.pgnig.pl

З метою зменшення рівня залежності від одного постачальника і реалізації стратегії енергетичної безпеки, Польща шукає і впроваджує вигідне довготермінове вирішення проблеми, пов'язаної з доставкою природного газу. Від 2011 року буде можливість користуватись новими джерелами газопостачань завдяки будові терміналу ЛНГ (термінал для сконденсованого природного газу), а також газопроводом з родовищ у Норвегії. Розглянута також можливість заінвестування капіталу в довготривалі проекти з'єднання країн Близького Сходу та Персидської затоки. Роботи, пов'язані зі зменшенням залежності від одного постачальника – що в практиці є зменшення кількості річних газопостачань від того ж постачальника при одночасному постачанні відповідної кількості від іншого постачальника. У період від 2003 до 2021 року зменшиться кількість газу, який постачається з Росії - близько 34% (з 230,1 млрд м до 152,4 млрд м). Транспортування від нового постачальника дасть можливість більшої незалежності. У вересні 2004 р. була підписана нова угода щодо газопостачання з Німетчини від фірм EON Rurgas, а також VNG. Нова угода одночасно знизила ціну імпортованого газу, а

також впровадила механізм обмеження її надмірного росту в майбутньому [6].

Структура постачальників PGNiG представляє таблиця 1.

Таблиця 1

Структура забезпечення PGNiG в газ в році 2004

Країна походження газу	**Величина видобування/імпорту [млн м]**	**Відсотковий вклад країн в забезпечення PGNiG [%]**
Польща	4326,7	31,7
Росія	5757,6	42,2
Країни Середньої Азії	2679,9	19,6
Норвегія	480,0	3,5
Німеччина	386,2	3,0

Джерело: особисте опрацювання на основі: *PGNiG na giełdzie*, PGNiG 2005: 13.

Нові рішення

Європейський континент є бідний на природні газові та рідкі палива, тому країни ЄС дуже залежать від енергетичної сировини, яка імпортується з країн OPEC і Росії. Великою несподіванкою для країн Західної Європи було перекриття газопостачання для України на початку 2006 року. Без сумніву ті події сприяли прискоренню реалізації плану, що має на меті підвищення енергетичної безпеки ЄС. Наслідки рішення прийняті Росією відбились на багатьох європейських країнах, що дало сигнал до реалізації ідеї спільної енергетичної політики. В зв’язку з ситуацією, в результаті якої з'явились перешкоди в газопостачанні до Польщі, Уряд РП прийняв істотні рішення, спрямовані на збільшення енергетичної безпеки держави, особливо безпеки доставок носіїв енергії. Рада Міністрів зобов'язала міністра економіки до негайного проведення мірoприємств, щодо приготування інвестиційних і комерційних рішень для диверсифікації постачань газу: будови терміналу газу сконденсованого (ЛНГ) на території Польщі і постачання газу до

Польщі з інших джерел, враховуючи економічні критерії і можливість заключення довготермінових контрактів на постачання газу. Рада Міністрів зобов'язала міністра економіки до прийняття дій, що мають на меті реалізацію інвестицій, котрі дадуть можливість збільшення добування газу на території Польщі а також збільшення ємкості складів [4]. У Польщі в основоному електроенергія в 95% продукується з кам'яного та брунатного вугілля. Паливна монокультура стисло пов'язана з доступом до природніх покладів, якими в нашій державі є поклади кам'яного і брунатного вугілля. Не менш істотним є міцний вугільний лобізм, як також питання, пов'язані з утриманням відповідного рівня енергетичної безпеки в державі. Оскільки електроенергія вироблена з цих палив, вважається так званою „брудною енергією", то в найблищих роках буде розвиватися продукція енергії, котра базується на „чистій" сировині, оскільки Польща зобов'язалась в договорі з Кіото до обмеження засмічення і емісії тепличних газів. На даний момент споживання природного газу в Польщі залишається значно нижчим, ніж середня в країнах ЄС. У 2003 році частка природнього газу в балансі первинних палив у Польщі становила близько 12% загального споживання енергії, середня для ЄС виносила 23%. В зв'язку з цим, передбачується, що роль природнього газу і нафтового палива в польському енергетичному балансі держави буде рости разом з економічними змінами, пов'язаними з розвитком ринкової моделі економіки. Крім того зростання споживання природнього газу, як альтернативного по відношенню до вугілля джерела енергії, вважається за істотний елемент прийнятого Польщею плану. План, що має на меті виповнення зобов'язань, котрі виникають з регульовань ЄС щодо використання джерел енергії і охорони природнього середовища. Польща подібно до інших країн ЄС вважає, що використання загальнодержавних віднолювальних засобів джерел енергії не тільки зменшує залежність ЄС від імпорту енергетичної сировини, але також сприяє економічному розвитку, даючи додаткове працевлаштування. На думку Польщі розвиток віднолювальної енергетики та забезпечення сировиною для продукції теплової і електричної енергії з відновлювальних джерел, а також біокомпонентів і біопалів повинно походити в основному з засобів

окремих країн-членів ЄС. Така політика окрім користі для охорони середовища також сприятиме поліпшенню енергетичної безпеки держави, вплине на обмеження імпорту палив і енергії, а також буде сприяти економічному розвитку, даючи додаткове працевлаштування [5].

ЛІТЕРАТУРА

1. http://www.pgi.gov.pl/surowce_mineralne/weg_brunatny.htm
2. http://www.pgi.gov.pl/surowce_mineralne/wegiel_kam.htm
3. wg stanu na 31.XII.2005.
4. www.kprm.gov.pl
5. www.mg.gov.pl
6. www.pgnig.pl

УДК 330.1

Коновалова С.О.

ГРАНИЧНІ ЗНАЧЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ

Визначаються адекватні сучасним українським умовам діапазони дисконтних ставок. Аналізуються перспективи реалізації інвестиційних проектів в Україні.

Ключові слова: *інвестиційний проект, дисконтна ставка, внутрішня норма прибутковості, темпи інфляції, залучений капітал, безризикова норма прибутковості*

Відомо, що на території України розвиток підприємництва відбувається досить повільними темпами навіть в порівнянні з колишніми соціалістичними країнами. Пов'язано це не лише з надмірним обмеженням свободи діяльності або особливостями національного менталітету. Позитивні процеси в країні гальмує несприятливий інвестиційний клімат, а також низький рівень економічної обізнаності серед українських підприємців.